

สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษามหาวิทยาลัย สงกัตกระหวงสาธาณสุข ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทศนคติต่อวิชาชีฟ แรงสนับสนุนของครอบครัว รายได้ของนักศึกษาจากครอบครัว สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล คุณสมบัตินักเรียน กฎระเบียบ และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงกัตกระหวงสาธาณสุข ปีการศึกษา 2537 ของวิทยาลัยพยาบาล 5 แห่ง ในเขตภาคเหนือ สงกัตกระหวงสาธาณสุข จำนวน 251 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป จำนวน 8 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านต่าง ๆ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 83 ข้อ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ จำนวน 3 ข้อ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปหาความตรงด้านเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.91 แล้วจึงนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวนหา จำนวน ร้อยละ ของข้อมูลทั่วไป และความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษามหาวิทยาลัย
2. คำนวนหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และปัจจัยด้านอื่น ๆ
3. ทาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ปัจจัยด้าน

การเรียนการสอน ปัจจัยด้านอื่น ๆ กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษายาบาล โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) และทดสอบความมีนัยสำคัญ

4. วิเคราะห์ปัจจัยที่ร่วมพยากรณ์ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษายาบาล โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) และสร้างสมการทำนาย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 93.2 เพศชาย ร้อยละ 6.8 เป็นนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 51.4 ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 48.6 ตามสัดส่วนประชากร กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเป็นนักศึกษายาบาลที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตภาคเหนือทั้ง 5 แห่ง โดยส่วนใหญ่มีรายได้จากครอบครัวจ่ายให้เป็นรายเดือน ซึ่งสามารถใช้จ่ายได้อย่างสบาย ร้อยละ 43.4 รองลงมาคือ จ่ายฟุ่มเฟือยได้บ้างในบางเดือน ร้อยละ 33.9

1.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเหตุผลในการเลือกเข้าศึกษาในสาขาวิชาชีพการพยาบาล เพราะ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง แนะนำ ร้อยละ 45.5 รองลงมาคือ มีงานทำทันทีเมื่อสำเร็จการศึกษา ร้อยละ 30.7

1.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ ไม่เคยเจ็บป่วย ร้อยละ 43 และมีสุขภาพจิตที่ดีสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ดี ร้อยละ 40.6

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัย

2.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81

2.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้จากครอบครัวจ่ายให้เป็นรายเดือน อยู่ในช่วง 1,001 - 2,000 บาท/เดือน

2.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อแรงสนับสนุนของครอบครัวอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78

2.4 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อทัศนคติต่อวิชาชีพ คุณสมบัติอาจารย์ และกิจกรรมเสริมหลักสูตร อยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 - 3.74

2.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 - 3.27

2.6 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อกฎระเบียบอยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.30

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา

3.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา ร้อยละ 70.5 กลุ่มที่ไม่ต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา มีร้อยละ 29.5 และเมื่อจำแนกตามระดับความต้องการเปลี่ยนพบว่าส่วนใหญ่ มีความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาในระดับเล็กน้อย ร้อยละ 36.7 กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 71.3

3.2 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเหตุผลของความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาแต่ไม่ได้ลาออกจริง โดยเรียงลำดับความสำคัญคือ ลำดับที่ 1 บิดา มารดา ผู้ปกครอง ไม่สนับสนุนให้เรียนสาขาวิชาอื่น ร้อยละ 45.8 ลำดับที่ 2 ต้องชดใช้ทุนเป็นเงินจำนวนมากเมื่อลาออก ร้อยละ 53.6 ลำดับที่ 3 สอดคล้องไม่ได้ในสาขาวิชาที่ต้องการ ร้อยละ 46.7

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และปัจจัยด้านอื่น ๆ กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา

4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา

4.2 ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางบ้าน แรงสนับสนุนของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางลบกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สำหรับรายได้ของนักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ปัจจัยด้านการเรียนการสอน เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน คุณสมบัตินักเรียนมีความสัมพันธ์ทางลบกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ส่วนการประเมินผล มีความสัมพันธ์ทางลบกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 ปัจจัยด้านอื่น ๆ กิจกรรมเสริมหลักสูตร และกฎระเบียบ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .01 ตามลำดับ

5. ปัจจัยที่รวมพยากรณ์ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา

ได้แก่ ทศนคติต่อวิชาชีพ แรงสนับสนุนของครอบครัว และกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .44 และมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และปัจจัยด้านอื่น ๆ กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา (ตาราง 11) จากการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 (ตาราง 5) การศึกษาค้นคว้านี้แตกต่างกับการศึกษาของ สุปาณี พันธุ์น้อย และลักษณีย์ มีะนันท์ (2523) ที่พบว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแนวโน้มจะเปลี่ยนสาขาวิชาชีพการพยาบาล และแตกต่างกับการศึกษาของ กลุยา ดันติผลาชีวะ และคณะ (2536), มิลเลอร์ (Miller, 1974) ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลที่มีผลการเรียนอ่อน เป็นสาเหตุให้ลาออกกลางคันและเรียนวิชาชีพการพยาบาลไม่สำเร็จ แต่การศึกษาค้นคว้านี้พบว่านักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ระดับปานกลาง ดังนั้นจึงไม่มีผลต่อการลาออกหรือเปลี่ยนสาขาวิชาชีพการพยาบาล และแตกต่างกับการศึกษาของ กนกพร ทุมพยัคฆ์ (2528) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพยาบาลมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนไปเรียนหลักสูตรอื่นของนักศึกษาพยาบาล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาของ กนกพร ทุมพยัคฆ์ นั้นศึกษากับนักศึกษาพยาบาลที่เรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งนักศึกษาสามารถขอย้ายไปเรียนคณะอื่นหรือสาขาวิชาอื่นได้

โดยคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพยาบาลเป็นเกณฑ์ว่าจะต้องไม่ต่ำกว่า 2.5 และสามารถโอนหน่วยกิตไปเรียนคณะอื่นได้ (กนกพร หมุ่มพชัย, 2528) เนื่องจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จะได้เรียนวิชาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และพื้นฐานทั่วไป เช่นเดียวกับนักศึกษาที่เรียนคณะอื่น ดังนั้นเมื่อนักศึกษาต้องการย้ายคณะหรือเปลี่ยนไปเรียนหลักสูตรอื่น จึงคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพยาบาลเป็นเกณฑ์ ซึ่งแตกต่างจากนักศึกษายาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งขาดโอกาสที่จะย้ายคณะหรือเปลี่ยนไปเรียนสาขาวิชาอื่น ถ้าต้องการย้ายคณะจะต้องลาออกไปเพื่อสอบเข้าใหม่ และเมื่อสอบเข้าเรียนคณะอื่นได้ไม่สามารถโอนหน่วยกิตไปเรียนได้ ดังนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพยาบาลจึง ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา

1.2 ปัจจัยส่วนบุคคลด้านทัศนคติต่อวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาในระดับค่อนข้างต่ำ ($r = -.38$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ตาราง 11) กล่าวคือถ้านักศึกษายาบาลมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาจะมีน้อยหรือไม่ต้องการเปลี่ยนเลย แต่ถ้านักศึกษายาบาลมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพ ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาจะมีมาก ทั้งนี้เนื่องจากทัศนคติมี 2 ทิศทางคือ ทัศนคติทางบวก และทัศนคติทางลบ ทัศนคติทางบวกเป็นความรู้สึกของบุคคลที่พร้อมจะเข้าหาเมื่อเกิดความรู้สึก ชอบ พอใจ เห็นด้วย ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ส่วนทัศนคติทางลบ เป็นความรู้สึกของบุคคลที่พร้อมจะถอยหนีหรือหลีกเลี่ยง เมื่อเกิดความรู้สึกไม่ชอบ ไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย (มาลี แน่นหนา, 2534) ซึ่งตรงกับทฤษฎีการเสริมแรงของไทรแอนดิส (Triandis, 1971) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติเป็นผลมาจากการได้รับการเสริมแรง ถ้าบุคคลได้รับการเสริมแรงหรือรางวัล ทัศนคติจะเปลี่ยนไปในทางที่ดี แต่ถ้าได้รับการลงโทษทัศนคติจะเปลี่ยนไปในทางที่ไม่ดี จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักศึกษายาบาลส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อวิชาชีพในระดับค่อนข้างสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 (ตาราง 7) ประกอบกับก่อนเข้ามาศึกษาในสาขาวิชาชีพการพยาบาล ได้รับการแนะนำจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ร้อยละ 45.4 (ตาราง 3) ตลอดจนได้รับแรงสนับสนุนของครอบครัวในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 (ตาราง 7) และได้ทราบบทบาทและหน้าที่ของพยาบาลจากการแนะนำก่อนเข้ามาศึกษาวิชาชีพนี้ แสดงว่านักศึกษาที่มีจิตใจพร้อมที่จะเข้าสู่วิชาชีพมีความรู้สึกพอใจที่จะประกอบอาชีพพยาบาล (ปฏิพร บุญกล้า และคณะ, 2526) และเมื่อได้เข้ามาศึกษาแล้ว ได้ประสบกับสถานการณ์เรียนการสอนในวิชาชีพการพยาบาล ตลอดจนอาจารย์และเพื่อนร่วมงานที่ดี จึงทำให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล มีแนวโน้มจะเปลี่ยนสาขาวิชาในระดับน้อยที่สุดถึงระดับปานกลาง เท่านั้น และมีบางกลุ่มไม่มีความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาเลย (ตาราง 8, 9) การ

ศึกษาคั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกพร ทุมพ์ยัคฆ์ (2528) ที่พบว่านักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีวการพยาบาล และมีความต้องการเปลี่ยนไปเรียนหลักสูตรอื่นน้อย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทัศนคติมีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา ของนักศึกษายาบาล

1.3 ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ด้านแรงสนับสนุนของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางลบกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาในระดับค่อนข้างต่ำ ($r = -.26$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ตาราง 11) กล่าวคือถ้าแรงสนับสนุนของครอบครัวดี ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษายาบาลจะมีน้อยหรือไม่ต้องการเปลี่ยนเลย แต่ถ้าแรงสนับสนุนของครอบครัวไม่ดี ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษายาบาลจะมีมาก ทั้งนี้เพราะแรงสนับสนุนของครอบครัวคือการที่บุคคลในครอบครัวให้กำลังใจและสนับสนุนแก่นักศึกษาในการศึกษาวิชาชีวการพยาบาล (กนกพร ทุมพ์ยัคฆ์, 2528) จากการศึกษาพบว่า นักศึกษายาบาลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อแรงสนับสนุนของครอบครัวอยู่ในระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 (ตาราง 7) ประกอบกับก่อนเข้ามาศึกษาในวิชาชีวการพยาบาล บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง แนะนำให้เลือกเรียนสาขาวิชานี้ ร้อยละ 45.4 (ตาราง 3) และไม่สนับสนุนให้เรียนสาขาวิชาอื่น ร้อยละ 45.8 (ตาราง 10) ซึ่งการศึกษาของประเทศไทย บิดา มารดา เป็นผู้สนับสนุนและมีส่วนช่วยตัดสินใจในการเลือกศึกษาต่อ (วัลลภา เทพัสติน ณ อรุณยา, 2530) เมื่อนักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าครอบครัวสนับสนุนให้เรียนวิชาชีวการพยาบาลอยู่ในระดับสูง ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาจึงอยู่ในระดับน้อยที่สุดถึงระดับปานกลาง และมีบางกลุ่มไม่มีความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาเลย (ตาราง 8,9) การศึกษาคั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ กนกพร ทุมพ์ยัคฆ์ (2528), โคเฮน และเกสเนอร์ (Cohen & Gesner, 1972) ที่พบว่าแรงสนับสนุนของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนไปเรียนหลักสูตรอื่นของนักศึกษายาบาลและยอมรับในสมมุติฐานข้อ 2

1.4 ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางบ้าน ด้านรายได้ของนักศึกษาเป็นรายเดือน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาในระดับต่ำ ($r = .13$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 11) กล่าวคือ ถ้านักศึกษายาบาลได้รับรายได้จากครอบครัวน้อย มีความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาน้อย ถ้านักศึกษายาบาลได้รับรายได้จากครอบครัวมาก มีความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชามาก ทั้งนี้เพราะครอบครัวของนักศึกษาที่มีความจำกัดในด้านเศรษฐกิจจะแนะนำให้ศึกษามุ่งเข้าสู่สถาบันการศึกษาวิชาชีวการพยาบาลที่ให้ทุนอุดหนุนการศึกษาแก่ผู้เรียน ซึ่งมีเป็นจำนวนมากหลายสถาบัน (นันทนา น้ำฝน, 2536) โดยเฉพาะวิทยาลัยพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข เนื่องจากขณะศึกษาในวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข นักศึกษาจะได้รับ

สวัสดิการฟรีด้านอาหาร ชุดฟอร์มปฏิบัติงานฟรี และเสียค่าหอพักในราคาถูก เดือนละ 200 บาท (คณาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ลำปาง 1, 2537) นักศึกษาไม่จำเป็นต้องใช้จ่ายเงินเป็นจำนวนมาก เพียงแต่ใช้จ่ายเฉพาะในเรื่องส่วนตัวเท่านั้น นอกจากนี้ นักศึกษายังมีโอกาสได้รับการพิจารณาให้รับทุนการศึกษา ถ้ามีปัญหาในเรื่องเงินที่ใช้จ่ายไม่เพียงพอในแต่ละเดือน จากการศึกษาพบว่ารายได้ของนักศึกษาอยู่ระหว่าง 1,001-2,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 72.1 (ตาราง 6) และส่วนใหญ่สามารถใช้จ่ายได้อย่างสบาย ร้อยละ 43.4 (ตาราง 2) นอกจากนี้ นักศึกษายาบาล ร้อยละ 53.6 ให้เหตุผลของความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาแต่ไม่ได้ลาออกจริงว่าต้องชดใช้ทุนเป็นเงินจำนวนมากเมื่อลาออก และร้อยละ 1.4 ให้เหตุผลว่าไม่มีเงินเรียนสาขาวิชาอื่น (ตาราง 10) เนื่องจากการเป็นนักศึกษายาบาลของวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุขก่อนเข้ามาศึกษาในวิชาชีพการพยาบาล นักศึกษาจะได้เห็นสัญญารับทุนผูกพันทุกคน กรณีที่ทำผิดสัญญาจะต้องชดใช้ทุนด้วยเงิน (ผกา เศรษฐจันทร์ และคณะ, 2529) ซึ่งในสัญญารับทุนระบุว่า ในระหว่างที่นักศึกษาศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ถ้าต้องออกจากสถานศึกษาเนื่องจากลาออก ถูกออก หรือให้ออก ด้วยประการใดก็ตาม นักศึกษาต้องชดใช้ค่าเสียหายแก่ทางราชการในอัตราปีละ 10,000 บาท (หนึ่งหมื่นบาท) เศษของปีคิดเป็น 1 ปี และเสียเงินค่าปรับอีก 1 เท่าของจำนวนเงินดังกล่าว นับแต่วันที่เริ่มรับทุนการศึกษาเป็นต้นไป เว้นแต่ตาย หรือเหตุสุดวิสัย (สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข, 2537, หน้า 2) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าถ้านักศึกษาลาออกกลางคัน หรือเปลี่ยนใจไปเรียนสาขาวิชาอื่น จะต้องชดใช้ทุนเป็นเงินจำนวนมาก และผู้ที่จะต้องจ่ายเงินชดใช้ทุนก็คือบิดา มารดา หรือผู้ปกครองนั่นเอง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 2.9 ได้ให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า สงสารบิดา มารดา ถ้าลาออกกลางคัน (ตาราง 10) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าถ้านักศึกษามีรายได้จากครอบครัวน้อย ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาจะน้อย ถ้านักศึกษามีรายได้จากครอบครัวมาก จะมีความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชามาก แสดงว่ารายได้ของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา ยอมรับในสมมุติฐานข้อ 2 ซึ่งแตกต่างจากการวิจัยและความคิดเห็นของประชุมสุข อาชวอำรุง และคณะ (2523) กลุษา ตันติผลาชีวะ และคณะ (2536), นันทนา น้ำฝน (2536) โคเฮน และเกสเนอร์ (Cohen & Gesner, 1972) ที่พบว่านักศึกษาที่มีรายได้น้อยฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี รายได้ไม่เพียงพอในค่าใช้จ่ายแต่ละเดือน จะส่งผลให้ลาออกกลางคันเพื่อไปทำงานหรือเลือกเรียนวิชาอื่น เป็นสาเหตุให้เกิดการสูญเสียของนักศึกษายาบาล

1.5 ปัจจัยการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมด้านกายภาพมีความสัมพันธ์ทางลบกับ

ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาในระดับต่ำ ($r = -.14$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 11) กล่าวคือ ถ้าสภาพแวดล้อมด้านกายภาพดี ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาจะมีน้อย ถ้าสภาพแวดล้อมด้านกายภาพไม่ดี ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาจะมีมาก ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมด้านกายภาพซึ่งประกอบไปด้วย สภาพห้องเรียน การถ่ายเทอากาศ ความสะอาด เสียง แสงสว่าง โสตทัศนูปกรณ์ ห้องสมุด จำนวนหนังสือในห้องสมุด สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน อุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติงาน อุปกรณ์ในการให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย (จินตนา ยูนิพันธ์, 2527; สุชาติ รัชชกุล, 2537) เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของนักศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์ สถาบันใดมีสภาพแวดล้อมด้านกายภาพที่ดีจะทำให้ศึกษานักศึกษาพึงพอใจ และไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน (สุชาติ รัชชกุล, 2537) สถาบันการศึกษาที่สะอาดเป็นระเบียบ นักศึกษามีความภูมิใจที่จะบอกผู้อื่นว่าเป็นนักศึกษายานบาล (เพ็ญศรี ชุนใช้ และคณะ, 2533) การติดตั้งเครื่องปรับอากาศจะช่วยให้บรรยากาศการเรียนการสอนดีขึ้น สามารถลดปริมาณเสียงรบกวนจากภายนอก ห้องเรียน (ฝ่ายวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536; สุนีย์ วิวัฒนากรณ์, 2521) หนังสือในห้องสมุดควรทันสมัยและมีมากเพียงพอจำนวนนักศึกษา อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ ควรอยู่ในสภาพที่ดีและพร้อมที่จะใช้งานได้ตลอดเวลา (ฝ่ายวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536) นอกจากนี้การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในหอผู้ป่วยทำให้นักศึกษามีพัฒนาการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การรู้จักมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษาภาคปฏิบัติและเป็นพยาบาลที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น (สมบัติ ไชยวัฒน์, 2531) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพที่ดีจะมีผลต่อการศึกษทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเป็นอย่างมาก การศึกษครั้งนี้พบว่าสภาพแวดล้อมด้านกายภาพมีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษายานบาล ยอมรับในสมมุติฐานข้อ 3 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยและความคิดเห็นของ สุนีย์ วิวัฒนากรณ์ (2521) ประชุมสุข อาชวอรุณ และคณะ (2523), จินตนา ยูนิพันธ์ (2527), เพ็ญศรี ชุนใช้ และคณะ (2533), สุชาติ รัชชกุล (2537) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมด้านกายภาพที่ดีจะทำให้ศึกษานักศึกษาพึงพอใจ ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน รักและผูกพันต่อสถาบัน มีความภูมิใจที่จะบอกผู้อื่นว่าเป็นนักศึกษายานบาล และไม่มีความต้องการอยากย้ายที่เรียนหรือลาออกไปเรียนสถาบันอื่นที่มีสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพที่ดีกว่า

1.6 ปัจจัยการเรียนการสอน ด้านเนื้อหาวิชามีความสัมพันธ์ทางลบกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาในระดับค่อนข้างต่ำ ($r = -.22$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ตาราง 11) กล่าวคือ ถ้าเนื้อหาวิชาดีความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษายานบาลจะมี

น้อยหรือไม่ต้องการเปลี่ยนเลย แต่ถ้าเนื้อหาวิชาไม่ดีความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษาพยาบาลจะมีมาก ทั้งนี้เพราะเนื้อหาวิชาเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือของอาจารย์ที่จะนำนักศึกษาไปสู่เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (จินตนา ญินพันธ์, 2527) เนื้อหาวิชาทางการพยาบาลมี 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 เนื้อหาที่ต้องเรียน กลุ่มที่ 2 เนื้อหาที่ควรเรียน กลุ่มที่ 3 เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ที่จะเรียน ถ้าหากเพิ่มเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ที่จะเรียนให้นักศึกษามาก ๆ จะทำให้ไม่มีเวลาพอที่จะฝึกฝนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของพยาบาลได้ (จินตนา ญินพันธ์, 2527) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างของบางวิทยาลัยพยาบาล ได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า เรียนวิชาเดียวกันติดต่อกันทุกวันทำให้น่าเบื่อและบางวิชาเรียนเนื้อหามากเกินไปจนรับไม่ไหว ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาจากการสัมมนาพยาบาลศาสตร์ศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ที่พบว่ามีปัญหาด้านผู้สอนฯ เนื้อหาวิชาล้นเกินไป ไม่สอนไปตามรายละเอียดวิชาที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้เรียนไม่มีเวลาทบทวนวิชาที่เรียน เนื่องจากจำนวนชั่วโมงเรียนมีมากเกินไป และมีความซ้ำซ้อนในเนื้อหารายวิชา (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก, 2530) และสอดคล้องกับการวิจัยของสุนีย์ วิวัฒนาการ (2521), เพ็ญศรี ชุนใช้ และคณะ (2533) ที่พบว่านักศึกษานพยาบาลให้ข้อคิดเห็นว่ารายละเอียดของเนื้อหาวิชามีมากเกินไปไม่เหมาะสมกับจำนวนเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ก่อให้เกิดความเครียด และสอดคล้องกับการวิจัยของ กนกพร ทุมย์คำ (2528) ที่พบว่าเนื้อหาวิชาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนไปเรียนหลักสูตรอื่นของนักศึกษานพยาบาล ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเนื้อหาวิชามีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา ยอมรับสมมติฐานข้อ 3

1.7 ปัจจัยการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ทางลบกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาในระดับค่อนข้างต่ำ ($r = -.28$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ตาราง 11) กล่าวคือ ถ้ากิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาชีพการพยาบาลดี ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษานพยาบาลจะมีน้อยหรือไม่ต้องการเปลี่ยนเลย แต่ถ้ากิจกรรมการเรียนการสอนไม่ดี ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษานพยาบาลจะมีมาก ทั้งนี้เพราะกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนกำหนดขึ้นและนำมาปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกิจกรรมของผู้สอนและผู้เรียนร่วมกัน (นันทนา น้ำฝน, 2536) ความสามารถในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์แต่ละคนจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความรู้ ความเข้าใจในทฤษฎีและสาระของเรื่องที่จะสอน ตลอดจนความเข้าใจสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในชั้นเรียน (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2537) หรือในตึกผู้ป่วย นอกจากนั้น Bloom,

1982) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า คุณภาพของการเรียนการสอน ให้พิจารณาจากการที่ผู้สอนเปิดโอกาสหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษาเรียนได้สำเร็จ ปัจจุบันกิจกรรมการเรียนการสอนมักพบปัญหาว่า ผู้สอนขาดการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นหรือเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดแต่เพียงผู้เดียว ทำให้ผู้เรียนขาดการคิดหรือการค้นคว้าด้วยตนเอง เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก, 2530; สุนีย์ วิวัฒนากรณ์, 2521) การศึกษาครั้งนี้พบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษายาบาลยอมรับในสมมุติฐานข้อ 3 และสอดคล้องกับการวิจัยของ กนกพร หมุ่มพัยค์ (2528) ที่พบว่ากิจกรรมการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนไปเรียนหลักสูตรอื่นของนักศึกษายาบาล

1.8 ปัจจัยการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลมีความสัมพันธ์ทางลบกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาในระดับต่ำ ($r = -.19$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตาราง 11) กล่าวคือถ้าการประเมินผลดี มีความยุติธรรม ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษายาบาลจะมีน้อย ในทางตรงข้ามถ้าการประเมินผลไม่ดี ไม่มีความยุติธรรม ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษายาบาลจะมีมาก ทั้งนี้เพราะการประเมินผลเป็นองค์ประกอบสำคัญอันหนึ่งของระบบการเรียนการสอน ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการที่ควบคุมให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้และมีประสิทธิภาพ (บุญชม ศรีสะอาด, 2537) การประเมินผลในวิชาทางการพยาบาลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นการตรวจสอบว่า นักศึกษามีความรู้ ทักษะ และทักษะ อย่างไรบ้าง และควรมีการประเมินผลทั้ง 3 ขั้นตอนคือ การประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536) การศึกษาครั้งนี้พบว่า การประเมินผลมีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษายาบาลยอมรับในสมมุติฐานข้อ 3 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยและความคิดเห็นของ นภาพร นนตกร (2526) กนกพร หมุ่มพัยค์ (2528) ที่พบว่า การประเมินผลที่ไม่มีความยุติธรรม และไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผล จะมีผลต่อความต้องการเปลี่ยนไปเรียนหลักสูตรอื่นของนักศึกษายาบาล

1.9 ปัจจัยการเรียนการสอน ด้านคุณสมบัติอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาในระดับค่อนข้างต่ำ ($r = -.22$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ตาราง 11) กล่าวคือ ถ้าคุณสมบัติอาจารย์ดี ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษายาบาลจะมีน้อยหรือไม่ต้องการเปลี่ยนเลย ถ้าคุณสมบัติอาจารย์ไม่ดี ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนัก

ศึกษาพยาบาลจะมีมาก ทั้งนี้เพราะคุณสมบัติอาจารย์ด้านคุณลักษณะส่วนตัวและคุณลักษณะทางวิชาชีพ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และการปรับตัวของนักศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ให้นักศึกษา ประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวในการศึกษา (บุญชม ศรีสะอาด, 2537) อาจารย์ที่มีคุณสมบัติส่วนตัวและคุณสมบัติทางวิชาชีพที่ดีเหมาะสม และเป็นแบบอย่างแก่นักศึกษาที่จะเลียนแบบได้ นักศึกษาย่อมเกิดความประทับใจในตัวอาจารย์ (พวงรัตน์ บุญญารักษ์, 2525) อาจารย์พยาบาลของวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุขส่วนใหญ่จะได้รับการอบรมครูคลินิก หรืออบรมหลักสูตรเฉพาะทางแต่ละหลักสูตรนาน 3-4 เดือน ซึ่งในการอบรมอาจารย์พยาบาลจะได้รับความรู้ มีเทคนิคการสอนในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่จะทำให้ให้นักศึกษาไม่เกิดความเครียด ได้รับการอบรมในด้านการวางตัวให้เหมาะสมดังนั้นนักศึกษาส่วนใหญ่จึงมีความคิดเห็นต่อคุณสมบัติอาจารย์ค่อนข้างสูง จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อคุณสมบัติอาจารย์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 (ตาราง 7) ส่วนความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อยที่สุดถึงระดับปานกลางและมีบางกลุ่มไม่ต้องการเปลี่ยนเลย (ตาราง 8,9) แสดงให้เห็นว่าคุณสมบัติอาจารย์มีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษาพยาบาลยอมรับในสมมติฐานข้อ 3 และสอดคล้องกับการวิจัยของ ประชุมสุข อาชวอำรุง และคณะ (2523), กนกพร ทุมพักษ์ (2828) ที่พบว่า คุณสมบัติอาจารย์เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนไปเรียนหลักสูตรอื่นของนักศึกษาพยาบาลหรือเป็นสาเหตุของการลาออกกลางคันได้

1.10 ปัจจัยด้านอื่น ๆ กฎระเบียบมีความสัมพันธ์ทางลบกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาในระดับต่ำ ($r = -.19$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตาราง 11) กล่าวคือ ถ้ากฎระเบียบดี ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษาพยาบาลจะมีน้อยหรือไม่มีความต้องการเปลี่ยนเลย ถ้ากฎระเบียบเคร่งครัดความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษาพยาบาลจะมีมาก ทั้งนี้เพราะกฎระเบียบเป็นข้อห้ามหรือข้อบังคับเพื่อให้นักศึกษาแต่ละคนปฏิบัติตาม กฎระเบียบของวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข จะครอบคลุมถึงระเบียบการศึกษา ระเบียบการแต่งกาย ระเบียบการเข้า-ออกนอกบริเวณวิทยาลัย ระเบียบการเยี่ยม ระเบียบการลา ระเบียบหอพัก ระเบียบการบริการไปรษณีย์ ระเบียบการพิจารณาความผิดและความประพฤติ (คณาจารย์วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ลำปาง 1, 2537) ซึ่งแต่ละระเบียบอาจารย์พยาบาลจะเป็นผู้ออกกฎระเบียบโดยอิงหลักการของสถาบันพัฒนามาจัดทำลงคนด้านสาธารณสุข โดยกล่าวถึงข้อควรปฏิบัติและระบบการลงโทษไว้ชัดเจน การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อกฎระเบียบอยู่ใน

ระดับค่อนข้างต่ำ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.30 (ตาราง 7) ส่วนความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความต้องการเปลี่ยน ร้อยละ 70.5 (ตาราง 8) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 และ 2 อยู่ในวัยรุ่นตอนปลายเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นวัยที่มีความรับผิดชอบและมีความต้องการเป็นอิสระ (จินตนา ยูนิพันธ์, 2527) ย่อมไม่ต้องการอยู่ในกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับที่ทำให้ตนเองขาดอิสระ นอกจากนี้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เคยใช้ชีวิตอย่างอิสระกับครอบครัวมาก่อน เมื่อเข้ามาเป็นนักศึกษาพยาบาลต้องมาอยู่ร่วมกับผู้อื่นในหอพัก มีการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิตประจำวัน มีกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติตามมากมาย ทำให้ขาดอิสรภาพและก่อให้เกิดความเครียด ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ เฟิงโจ ลัตยุดม์ (2536) ที่กล่าวว่านักศึกษาพยาบาลมีความรู้สึกกลัววิชาสหพยาบาลเป็นวิชาชีพที่เข้มงวดและมีกฎระเบียบมากกว่าวิชาชีพอื่น ในความคิดของนักศึกษาซึ่งเป็นวัยรุ่นทำให้เกิดความเครียด กฎระเบียบไม่ค่อยยืดหยุ่น การตัดสินใจโหมเมื่อทำผิดค่อนข้างหนักกว่าวิชาชีพอื่น ถ้านักศึกษาปรับตัวได้ก็ไม่เกิดปัญหา แต่ถ้าปรับตัวไม่ได้ มีความรู้สึกขัดแย้งกับสถาบันอยู่ตลอดเวลา เป็นสาเหตุให้นักศึกษาลาออกกลางคันหรือเปลี่ยนสาขาวิชาชีพได้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ และคณะ 2536 ; ประชุมสุข อาชวอำรุง และคณะ, 2523; Miller, 1974) จากการศึกษาครั้งนี้นักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า วิทยาลัยพยาบาลควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบ ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากฎระเบียบมีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษาพยาบาล ยอมรับในสมมติฐานข้อ 4

1.11 ปัจจัยด้านอื่น ๆ กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสัมพันธ์ทางลบกับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาในระดับค่อนข้างต่ำ ($r = -.24$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (ตาราง 11) กล่าวคือ ถ้ากิจกรรมเสริมหลักสูตรน่าสนใจมีให้เลือกมาก ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษาพยาบาลจะมีน้อยหรือไม่ต้องการเปลี่ยนเลย แต่ถ้ากิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่น่าสนใจมีให้เลือกไม่มาก ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษาพยาบาลจะมีมาก ทั้งนี้ เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมทุกประเภทที่จัดและดำเนินการโดยนักศึกษายภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา ไม่มีการคิดหน่วยกิต แต่เป็นกิจกรรมที่จะส่งเสริมความถนัด ความสนใจ ความรู้ความบันเทิง การเข้าร่วมกิจกรรมเป็นไปตามความสมัครใจ ไม่ได้บังคับ เป็นกิจกรรมที่อาจารย์ และนักศึกษาจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของนักศึกษาเพิ่มเติมจากที่บ่งไว้ในหลักสูตร (จิตราวิทย์ โพธิ์งามกะ, 2523) และเป็นการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมาสโลว์ (Maslow, 1970) ชั้นที่ 4 ในด้านความต้องการได้รับการยกย่องในสังคมตามความรู้ความสามารถที่นักศึกษาได้แสดงออก เนื่องจากนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 และ 2 อยู่ในวัยรุ่นตอน

ปลายเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นวัยที่มีความรับผิดชอบ มีเป้าหมายของชีวิต มีความรู้ ความสามารถ ความต้องการ ความคาดหวัง (จินตนา ฐนิพันธ์, 2527) เมื่อได้แสดงออกในรูปของการเข้าร่วม กิจกรรมเสริมหลักสูตร และได้รับการยอมรับ การสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน จากอาจารย์ที่ปรึกษา และจากสถาบัน ทำให้นักศึกษามีกำลังใจ นอกจากนี้เมลลิช และบริงค์ (Mellish & Brink, 1990) กล่าวว่า การได้รับการยอมรับ การยกย่องชมเชยจากครู เพื่อน จะทำให้นักศึกษามีแรง จูงใจที่จะเรียนวิชาชีพการพยาบาลให้สำเร็จ การศึกษาค้นคว้า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อ กิจกรรมเสริมหลักสูตรในระดับค่อนข้างสูง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 (ตาราง 7) และระดับ ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาอยู่ในระดับน้อยที่สุดถึงระดับปานกลาง และมีบางกลุ่มไม่ต้องการ เปลี่ยนสาขาวิชาเลย (ตาราง 8,9) ทั้งนี้เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรปลูกฝังความรักและความผูกพันต่อสถาบัน สร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ตลอดจนเสริมความรู้ พัฒนาทักษะให้แก่นักศึกษา (เสริมศรี ไชยศรี, 2528) ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษายาบาล ยอมรับสมมุติฐานข้อ 4

2. ปัจจัยที่ร่วมพยากรณ์ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา

พบว่าทัศนคติต่อวิชาชีพ แรงสนับสนุนของครอบครัว และกิจกรรมการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .0001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .44 และมีอำนาจในการพยากรณ์ ร้อยละ 19 โดยทัศนคติต่อวิชาชีพ แรงสนับสนุนของครอบครัว และกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถพยากรณ์ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 12) กล่าวคือ ทัศนคติต่อวิชาชีพ แรงสนับสนุนของครอบครัว และกิจกรรมการเรียนการสอน ร่วมกันพยากรณ์ได้ว่านักศึกษายาบาลมีความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาได้มากน้อยเพียงใด โดยให้ความถูกต้องร้อยละ 19 แสดงว่าเมื่อปัจจัยทั้ง 3 นี้อยู่ในระดับที่ดี จะส่งผลให้นักศึกษายาบาลมีความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาน้อยที่สุด และเมื่อใดก็ตามที่ไม่สามารถคงไว้หรือรักษาสภาพปัจจัยทั้ง 3 ไว้ได้ ก็จะทำให้ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษายาบาลมีมากขึ้น

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ผู้บริหารการศึกษาและอาจารย์พยาบาล สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาในสาขาวิชาชีพการพยาบาลภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้

มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารการพยาบาล สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขปัญหาในการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ บทของผู้ป่วยและอุปกรณ์ในการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล

3. เป็นข้อมูลสำหรับสถาบันการศึกษานพยาบาล ใช้ในการวางแผนผลิตนักศึกษานพยาบาล การแนะแนวการศึกษาต่อวิชาชีพการพยาบาล ตลอดจนแนวทางในการสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษา ต้องการการศึกษาในสาขาวิชาชีพการพยาบาลต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารการศึกษาและอาจารย์พยาบาล ควรได้มีการปรับปรุงในปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชา และนักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง และระดับต่ำ ได้แก่

1.1 สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ได้แก่ ห้องเรียน โสตทัศนูปกรณ์ ควรให้มีจำนวน เพียงพอและคุณภาพใช้การได้ดี สถาบันใดมีสภาพแวดล้อมด้านกายภาพที่ดีจะทำให้ศึกษาพึงพอใจ และ ไม่เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน

1.2 เนื้อหาวิชาในหมวดวิชาชีพพยาบาลซึ่งดำเนินการสอนโดยอาจารย์พยาบาล ส่วนใหญ่ อาจารย์ผู้สอนจะต้องแยกให้ได้ว่าอะไรคือเนื้อหาที่ต้องเรียน เนื้อหาที่ควรเรียน หรือเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ที่จะเรียน เพราะถ้าอาจารย์ผู้สอนเพิ่มเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ที่จะเรียน เข้าไปอีก จะทำให้นักศึกษารับไม่ได้และไม่มีเวลาพอจะฝึกฝนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของพยาบาล และในที่สุดนักศึกษาจะเกิดความเครียดในการเรียน

1.3 กิจกรรมการเรียนการสอนในหมวดวิชาชีพพยาบาล ส่วนใหญ่ดำเนินการสอน โดยอาจารย์พยาบาลหลายท่าน ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามความรู้ ความสามารถของอาจารย์ แต่ละคน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมในชั้นเตรียมความพร้อม ขึ้นดำเนินการ หรือขั้นสรุป สิ่งที่อาจารย์ ผู้สอนควรคำนึงถึงคือการปรับวิธีการเรียนการสอนให้เป็นไปในแนวเดียวกัน และเปิดโอกาสให้ นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมแต่ละขั้นตอน

1.4 การประเมินผลในหมวดวิชาชีพพยาบาล ส่วนใหญ่อาจารย์พยาบาลเป็นผู้ประเมินผลการเรียนทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน การประเมินผลในแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญมาก เช่น การประเมินผลก่อนเรียน ทำให้อาจารย์สามารถรู้พื้นฐานเดิมของนักศึกษา

เพื่อจะได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ต่อเนื่องกัน และยังช่วยให้อาจารย์ได้ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมหลังเรียน ส่วนการประเมินผลระหว่างเรียนจะเป็นการประกันว่าประสบการณ์ที่นักศึกษากำลังได้รับเป็นไปในทางที่พึงปรารถนา เป็นการประเมินว่าการสอนของอาจารย์เรียกร้องความสนใจของนักศึกษาได้มากน้อยเพียงใด อาจารย์สามารถนำข้อมูลไปปรับปรุงการดำเนินการสอนของตนได้ทันที ส่วนการประเมินผลหลังเรียนเป็นการประเมินผลสรุปเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขส่วนต่าง ๆ ของระบบการสอน และที่สำคัญคือมีความเกี่ยวข้องกับการให้เกรด สิ่งที่อาจารย์พยาบาลควรคำนึงถึงในการประเมินผลคือ ความยุติธรรมในการประเมินผลและการเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผล จะทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจมาก

1.5 กฎระเบียบต่าง ๆ อาจารย์พยาบาลเป็นผู้ออกกฎระเบียบของวิทยาลัยพยาบาล โดยอิงหลักการของสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข สิ่งที่อาจารย์พยาบาลควรปรับปรุงในด้านกฎระเบียบให้มากคือ การออกกฎระเบียบที่มีความทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพการณ์ มีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและสังคมปัจจุบัน ไม่มากเกินไปจนก่อให้เกิดความเครียด การตัดสินใจโทษควรมีการยืดหยุ่นได้บ้าง และที่สำคัญควรเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการพิจารณาโทษตนเอง

2. ผู้บริหารฝ่ายการพยาบาล ควรได้มีการประสานงานและปรึกษาร่วมกับผู้บริหารการศึกษาในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะการจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพบนหอผู้ป่วย ได้แก่ สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน อุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติงาน อุปกรณ์ในการให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วย ควรมีความพร้อมและมีคุณภาพใช้การได้ดี ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีในหอผู้ป่วยทำให้นักศึกษามีพัฒนาการเรียนรู้ การแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นการให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษาภาคปฏิบัติและสำเร็จเป็นพยาบาลที่มีคุณภาพ

3. สถาบันการศึกษาพยาบาล ควรตระหนักถึงการแนะแนวการศึกษาวิชาชีพพยาบาลแก่นักเรียนชั้นมัธยมปลายและผู้ปกครอง ซึ่งบิดา มารดา ผู้ปกครอง มีบทบาทอย่างมากในการแนะนำการเลือกศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษา และมีบทบาทอย่างมากในการสนับสนุนหรือคัดค้านให้นักศึกษาเปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยนจากการเรียนสาขาวิชาชีพการพยาบาล สิ่งที่สถาบันการศึกษาพยาบาลควรคำนึงถึงคือ การเสนอให้สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุขและสาธารณสุขจังหวัดมีการวัดทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาก่อนเข้ามาเรียน ทั้งในรูปของการสอบข้อเขียนและการสอบสัมภาษณ์ ตลอดจนปรับปรุงด้านกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาชีพการพยาบาลให้มีประสิทธิภาพ เพราะทัศนคติต่อวิชาชีพ แรงสนับสนุนของครอบครัว และกิจกรรม

การเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถร่วมพยากรณ์ความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษา
พยาบาล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชากับนักศึกษาที่ออกจากการศึกษาไปแล้ว จะ
ทำให้ทราบปัจจัยหรือสาเหตุที่แท้จริง ได้ดีกว่า
2. ควรศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์นักศึกษาที่ออกจากการศึกษาไปแล้ว
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษานพยาบาลหลักสูตร
4 ปี ในชั้นปีที่ 1-4 จำแนกตามปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก
4. ควรศึกษาความต้องการเปลี่ยนสาขาวิชาของนักศึกษานพยาบาลชั้นปีที่ 1 และ 2
หลักสูตร 4 ปี เปรียบเทียบกับนักศึกษานพยาบาลชั้นปีที่ 1 และ 2 หลักสูตร 2 ปี (ระดับต้น)